

URZĄD STATYSTYCZNY W WARSZAWIE
ul. 1 Sierpnia 21, 02-134 Warszawa

Informacja sygnałna

Data opracowania 31.05.2007 r.

Kontakt: e-mail: sekretariatUSWAW@stat.gov.pl
tel. 022 464 23 15, 022 464 23 12
fax 022 846 76 67

Internet: www.stat.gov.pl/warsz

STAN I RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM W 2006 R.

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

Niniejsza informacja sygnałna, omawiająca sytuację demograficzną województwa mazowieckiego, poprzedza publikację pt. „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie mazowieckim w 2006 r.” zawierającą szczegółowe dane o województwie (w podziale na miasta i wieś), m.st. Warszawie oraz o podregionach, powiatach i gminach pogrupowane według płci i wieku. Począwszy od września br. publikacja dostępna będzie w wersji książkowej oraz w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu i na płycie CD.

Informację opracowano na podstawie:

- bilansów stanu i struktury ludności faktycznie zamieszkałej na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
  - zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
  - różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych przez GUS badań (według stanu w dniu 31 XII), która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;
- rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały;
- sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- sprawozdawczości sądów okręgowych – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

Informacje o województwie, podregionach i powiatach oraz w podziale na miasta i wieś podano w każdorazowym podziale terytorialnym, z wyjątkiem danych dla 2000 i 2001 r., które podano zgodnie z podziałem administracyjnym obowiązującym w dniu 31 XII 2002 r. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 VI i 31 XII) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności) za lata 2000 i 2001 opracowano przyjmując ludność zbilansowaną w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).

W danych (wyrażonych w liczbach bezwzględnych i względnych) mogą wystąpić drobne rozbieżności w sumowaniu na ogółem wynikające z automatycznych zaokrągleń. Liczby te są poprawne merytorycznie.

* * *

POWIERZCHNIA I JEDNOSTKI PODZIAŁU TERYTORIALNEGO ¹

Województwo mazowieckie położone jest w środkowo-wschodniej części Polski i graniczy z 6 województwami: na zachodzie z łódzkim i kujawsko-pomorskim, na północy z warmińsko-mazurskim, na wschodzie z podlaskim i lubelskim, na południu ze świętokrzyskim. W 2006 r. województwo mazowieckie obejmowało obszar o powierzchni 35558 km², co stanowiło 11,4% powierzchni kraju. W granicach administracyjnych województwa funkcjonowało 37 powiatów i 5 miast na prawach powiatu, 35 gmin miejskich, 229 gmin wiejskich i 50 gmin miejsko-wiejskich. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba jednostek na poszczególnych poziomach podziału terytorialnego województwa nie zmieniła się.

¹ Na podstawie publikacji *Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2006 r.*, GUS, Warszawa 2006.

Według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)² województwo mazowieckie, obok łódzkiego, wchodzi w skład regionu Centralnego i podzielone jest na 5 podregionów: ciechanowsko-płocki, ostrołęcko-siedlecki, warszawski, radomski i miasto Warszawa. Podregion miasto Warszawa obejmuje swoim zasięgiem stolicę województwa i kraju – m.st. Warszawę.

Dane o powierzchni jednostek podziału terytorialnego według stanu w dniu 01.01.2006 r. w znacznym stopniu różnią się od wykazanych według stanu w dniu 01.01.2005 r., ponieważ po raz pierwszy ustalone zostały dokładniejszą metodą, opartą o aktualne dane komputerowej bazy Państwowego Rejestru Granic. Opracowanie danych nową metodą spowodowało, że w stosunku do 2005 r. nastąpiły zmiany powierzchni prawie wszystkich jednostek podziału terytorialnego na poszczególnych poziomach, tj. gmin, powiatów i województw oraz jednostek nomenklatury NTS. Uległa również zmniejszeniu ogólna powierzchnia Polski.

Ponadto w okresie od 02.01.2005 r. do 01.01.2006 r. w podziale administracyjnym województwa wprowadzono następujące zmiany granic:

- z dniem 12 XI 2005 r. weszła w życie korekta zmiany granic wprowadzonej 1 I 2004 r. (Dz. U. 2005 Nr 214, poz. 1783). Korekta ta polegała na zwiększeniu powierzchni obszaru przeniesionego z gminy wiejskiej Nur w powiecie ostrowskim do gminy wiejskiej Czyżew-Osada w powiecie wysokomazowieckim w województwie podlaskim (ubytek: powierzchnia – 45,32 ha, ludność – obszar niezamieszkanym); *korekta rzutuje na granice jednostek wszystkich wyższych szczebli podziału administracyjnego oraz na podregiony i regiony,*
- z dniem 1 I 2006 r. (na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 VII 2005 r., Dz. U. Nr 141, poz. 1185) zmieniła się granica miasta Konstancin-Jeziorna położonego na obszarze gminy miejsko-wiejskiej Konstancin-Jeziorna w powiecie piaseczyńskim poprzez przyłączenie części obszaru wsi Bielawa z gminy wiejskiej Konstancin-Jeziorna (przyrost: powierzchnia – 50,58 ha, ludność – 179 osób³).

STAN I ROZMIESZCZENIE LUDNOŚCI — STAN W DNIU 31 XII

W województwie mazowieckim według stanu w końcu 2006 r. zamieszkiwało 5171,7 tys. osób, co stanowiło 13,6% ogółu ludności Polski. W miastach mieszkało 3346,7 tys. osób, tj. 14,3% miejskiej ludności kraju, a na wsi 1825,0 tys. – 12,4% ogółu ludności wiejskiej. Stan ludności województwa ukształtowany został przez dodatni przyrost naturalny, dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały oraz ujemną różnicę między saldami migracji osób meldujących się na pobyt czasowy. Przyrost rzeczywisty był wyższy od ubiegłorocznego o 21,1%, a od notowanego w 2001 r. o 171,5%.

Tabl.1. Bilans ludności

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stan ludności w dniu 1 I	5115010	5121681	5128623	5135732	5145997	5157729
Przyrost rzeczywisty	+5945	+7771	+7852	+11217	+13324	+16140
przyrost naturalny	-4225	-4670	-5933	-2941	-1761	+695
urodzenia żywe	47176	46410	46600	48366	49983	52787
zgony	51401	51080	52533	51307	51744	52092
saldo migracji na pobyt stały	+10170	+12441	+13785	+14158	+15085	+15445
wewnętrznych	+9866	+12166	+13328	+13326	+14520	+16268
zagranicznych	+304	+275	+457	+832	+565	-823
Saldo zmian administracyjnych	—	—	—	-623	-406	—
Stan ludności w dniu 31 XII^a	5121681	5128623	5135732	5145997	5157729	5171702

a Z uwzględnieniem różnic salda osób meldujących się na pobyt czasowy: do 2005 r. – na okres ponad 2 miesiące, w 2006 r. – na okres ponad 3 miesiące.

² NTS obejmuje 5 poziomów: 3 poziomy zasadniczego podziału terytorialnego kraju oraz dodatkowo 2 poziomy nieadministracyjne – regiony (NTS 1) grupujące jednostki szczebla wojewódzkiego oraz podregiony (NTS 3) grupujące w ramach województwa kilka do kilkunastu powiatów.

³ Część spośród wykazanych osób była podczas NSP 2002 r. zameldowana i spisana w jednostce, do której obszar przyłączono.

Udział ludności miast w ogólnej liczbie ludności województwa wyniósł 64,7% (struktura taka utrzymuje się od dłuższego czasu). Największe miasto regionu – Warszawa liczyło 1702,1 tys. ludności, tj. 32,9% ogółu ludności województwa i 50,9% ogółu ludności miast.

Tabl. 2. Ludność miast i wsi

Wyszczególnienie	2000	2005	2006	
	w liczbach bezwzględnych			w odsetkach
O g ó ł e m	5115010	5157729	5171702	100,0
Miasta	3307907	3338255	3346700	64,7
o liczbie ludności:				
Poniżej 2000.....	6539	6463	6512	0,1
2000— 4999.....	68533	72624	72836	1,4
5000— 9999.....	100897	101847	101953	2,0
10000— 19999.....	336460	363016	364345	7,0
20000— 49999.....	511867	505529	508821	9,8
50000— 99999.....	235368	236701	237060	4,6
100000—199999.....	128580	127461	127224	2,5
200000 i więcej.....	1919663	1924614	1927949	37,3
w tym m.st. Warszawa.....	1689171	1697596	1702139	32,9
Wieś	1807103	1819474	1825002	35,3

Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadająca na 1 km² wynosiła w 2006 r. 145 osób; wyższa była w miastach (1553 osoby) niż na wsi (55 osób). Najbardziej zaludnione były miasta na prawach powiatu (od 3291 osób/km² w m.st. Warszawie do 1445 osób/km² w Płocku) i powiaty należące do podregionu warszawskiego (średnio 168 osób na 1 km²). Najmniejsze zagęszczenie ludności odnotowano w powiecie ostrołęckim w podregionie ostrołęcko-siedleckim (40 osób/km²).

Tabl.3. Województwo i jego podregiony w 2006 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność				
	w km ²	w odsetkach	ogółem	w odsetkach	wzrost lub spadek w stosunku do 2000 r. w %	na 1 km ²	w miastach w % ogółu ludności
Województwo	35558	100,0	5171702	100,0	+1,1	145	64,7
podregiony:							
Ciechanowsko-płocki.....	7779	21,9	626351	12,1	-0,8	81	46,5
Ostrołęcko-siedlecki	12092	34,0	749727	14,5	-0,9	62	38,1
Warszawski	8121	22,8	1363320	26,4	+4,9	168	53,2
Radomski	7048	19,8	730165	14,1	-1,0	104	46,9
Miasto Warszawa	517	1,5	1702139	32,9	+0,8	3291	100,0

STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I WIEKU — STAN W DNIU 31 XII

Struktura ludności według płci charakteryzuje się liczebną przewagą kobiet. W 2006 r. liczba kobiet stanowiła 52,1% ogółu ludności województwa (w 2000 r. 51,9%). W miastach udział ten był wyższy i wynosił 53,2%, a na wsi niższy – 50,1%.

Tabl. 4. Ludność według płci w 2006 r.

Wyszczególnienie	Mężczyźni			Kobiety		
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu ludności	wzrost lub spadek w stosunku do 2000 r. w % ogółu mężczyzn	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu ludności	wzrost w stosunku do 2000 r. w % ogółu kobiet
O g ó ł e m	2476889	47,9	+0,7	2694813	52,1	+1,5
Miasta	1566946	46,8	+0,7	1779754	53,2	+1,6
w tym m.st. Warszawa.....	783461	46,0	+0,1	918678	54,0	+1,4
Wieś	909943	49,9	+0,8	915059	50,1	+1,2

Relacje obydwu płci i nadwyżki jednej nad drugą zmieniają swe wartości wraz z postępującą zmianą wieku ludności. Chłopców rodzi się więcej niż dziewczynek, ale porządek wymierania powoduje powolne wyrównywanie się dysproporcji. W 2006 r. w województwie mazowieckim nadwyżka mężczyzn nad liczbą

kobiet występowała w większości roczników poniżej 43 roku życia (za wyjątkiem ludności w grupie wieku 29—33 lata, gdzie relacja była odwrotna). W rocznikach starszych istniała nadwyżka liczby kobiet nad mężczyznami.

Tabl. 5. Współczynnik feminizacji według grup wieku

Grupy wieku	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2006
	ogółem		miasta				wieś	
			razem		w tym m.st. Warszawa			
O g ó ł e m	108,0	108,8	112,5	113,6	115,8	117,3	100,1	100,6
0—6 lat	95,1	95,2	95,2	95,0	96,3	96,3	94,8	95,6
7—12	95,3	95,0	94,8	95,4	95,3	96,6	96,0	94,4
13—15	94,9	95,7	95,5	95,1	95,9	94,6	93,9	96,4
16—18	95,9	95,4	97,5	96,6	98,3	97,3	93,3	93,7
19—24	96,0	96,1	99,5	98,2	101,9	99,7	88,9	92,8
25—29	98,1	99,6	101,2	105,1	103,0	111,8	92,0	88,3
30—34	97,0	100,5	100,2	104,6	99,5	109,0	91,5	91,8
35—39	98,6	98,1	106,0	100,4	104,1	100,4	87,2	93,9
40—44	101,8	99,4	112,1	105,8	112,7	103,9	83,7	89,5
45—49	105,4	103,6	114,3	113,7	116,2	113,6	86,9	87,0
50—54	110,4	108,8	116,3	118,4	119,8	119,7	97,1	89,9
55—59	119,5	115,0	124,5	122,3	129,9	125,3	109,0	99,7
60—64	127,2	125,8	133,5	130,4	140,3	135,0	115,4	115,9
65 lat i więcej	161,5	164,3	166,2	168,9	164,8	168,8	154,0	156,4

Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) jest wyraźnie zróżnicowany w podziale na miasta i wieś. W miastach przewaga liczby kobiet nad mężczyznami występowała już wśród ludności powyżej 23 roku życia (za wyjątkiem ludności w wieku 36 i 37 lat, gdzie relacja była odwrotna), natomiast na terenach wiejskich powyżej 57 roku życia.

Rezultatem dokonujących się przemian demograficznych jest gwałtowne zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży w wieku do 17 lat (w wieku przedprodukcyjnym). Ich udział w ogólnej liczbie ludności obniżył się do 19,3% z 22,8% w 2000 r.; dzieci w wieku poniżej 15 lat stanowiły 15,4% populacji, wobec prawie 18% w 2000 r. W miastach ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 17,3% ogółu ludności miejskiej, a na wsi 23,0% ogółu tej populacji, co świadczy o większej dzietności kobiet na terenach wiejskich.

Obserwowany jest także dalszy wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej). Odsetek tej grupy ludności wyniósł w 2006 r. 17,0% i zwiększył się w porównaniu z 2000 r. o 0,6 pkt %. Zmniejszanie się udziału roczników młodszych i zwiększanie się udziału roczników starszych odzwierciedla proces starzenia się ludności. W 2006 r. współczynnik starości, określający udział osób starszych (razem mężczyźni i kobiety w wieku 65 lat i więcej) w ogólnej liczbie ludności wyniósł 14,6% wobec 13,9% w 2000 r.

Tabl. 6. Ludność według biologicznych i ekonomicznych grup wieku

Wyszczególnienie	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2006
	ogółem		miasta				wieś	
			razem		w tym m.st. Warszawa			
Biologiczne grupy wieku								
Udział w % ogółu ludności:								
Dzieci (0—14 lat)	17,9	15,4	15,7	13,9	12,8	11,8	21,9	18,2
Dorośli (15—64 lata)	68,2	70,0	70,9	71,6	71,1	71,0	63,4	67,2
Osoby starsze (65 lat i więcej)	13,9	14,6	13,4	14,6	16,1	17,1	14,7	14,6
Ekonomiczne grupy wieku								
Udział w % ogółu ludności:								
Wiek przedprodukcyjny	22,8	19,3	20,5	17,3	16,9	14,6	27,2	23,0
Wiek produkcyjny	60,7	63,7	63,4	65,5	63,9	65,4	55,9	60,4
mobilny	39,2	39,6	40,1	40,1	39,7	39,9	37,6	38,7
niemobilny	21,5	24,1	23,3	25,4	24,2	25,5	18,2	21,7
Wiek poprodukcyjny	16,4	17,0	16,2	17,2	19,1	20,0	17,0	16,6
Wskaźnik obciążenia ekonomicznego^a w %	64,7	57,0	57,8	52,7	56,4	52,8	79,0	65,5
Wiek przedprodukcyjny	37,6	30,4	32,3	26,5	26,5	22,3	48,6	38,1
Wiek poprodukcyjny	27,1	26,6	25,5	26,3	29,9	30,6	30,4	27,4

^a Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Ludność w wieku produkcyjnym (mężczyźni – 18–64 lata, kobiety 18– 59 lat) stanowi potencjalne zasoby pracy. Odsetek ludności w wieku zdolności do pracy wyniósł w 2006 r. 63,7% wobec 60,7% w 2000 r.; znacznie zwiększył się udział ludności w wieku niemobilnym (w wieku powyżej 44 roku życia) – o 2,6 pkt %, natomiast udział ludności w wieku mobilnym (18– 44 lata) wzrósł – o 0,4 pkt %. Należy jednak zaznaczyć, że wśród osób w wieku produkcyjnym udział tych będących w wieku mobilnym stanowił 62,2%, a osób w wieku niemobilnym 37,8%.

W 2006 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 57 osób w wieku nieprodukcyjnym, tj. 30 osób w wieku do 17 lat i prawie 27 osób w wieku poprodukcyjnym (w 2000 r. odpowiednio 38 i 27).

Zgodnie z założeniami długookresowej prognozy ludności⁴ w województwie mazowieckim w 2030 r. będzie zamieszkiwało 5070,7 tys. osób, tj. o 2,0% mniej niż w 2006 r. Proporcje według płci nie zmieniają się, kobiety będą stanowiły około 51,8% ogółu populacji. Ubytek ludności dotknie przede wszystkim miasta. Przewiduje się, że do 2030 r., liczba ludności w miastach, w stosunku do stanu obecnego, zmniejszy się o 196,0 tys. osób (o 5,9%), a na wsi wzrośnie o 95,0 tys. osób (o 5,2%).

W okresie do 2030 r. nastąpi istotne przesunięcie w proporcjach między ludnością w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. W stosunku do danych rzeczywistych z 2006 r., liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszy się o 330,8 tys. osób (o 10,0%), a w wieku poprodukcyjnym wzrośnie o 474,1 tys. osób (o 54,0%). Liczba dzieci i młodzieży w omawianym okresie zmniejszy się o 244,3 tys. (o 24,4%).

Ludność w 2006 r. i prognoza na 2030 r. według płci i wieku

⁴ Prognoza ludności została wykonana w 2003 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2002 r. (włączając zmiany w podziale administracyjnym z 2003 r.) oraz założeń dotyczących przewidywanych tendencji w dietności, umieralności oraz migracjach wewnętrznych i zagranicznych. Szczegółowe założenia, metody obliczeń oraz wyniki prognozy są zawarte w publikacji *Prognoza demograficzna na lata 2003–2030*, GUS, Warszawa 2004.

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

Zjawiska związane z biologiczną reprodukcją ludności określa się mianem ruchu naturalnego ludności. Notowane fakty zawierania małżeństw, separacji, rozwodów, urodzeń i zgonów – elementów ruchu naturalnego – pozwalają określić stan liczebny i jakościowy populacji.

Małżeństwa⁵

W 2006 r. w województwie mazowieckim zostało zawartych 29,8 tys. związków małżeńskich, tj. o 2,1 tys. (o 7,5%) więcej niż przed rokiem, a ich natężenie (liczba małżeństw na 1000 ludności) wzrosło do 5,78 wobec 5,40. Małżeństwa zarejestrowane w miastach stanowiły 63,6% ogółu małżeństw, jednak częstość zawierania małżeństw w miastach była nieznacznie niższa niż na wsi. Wskaźnik natężenia małżeństw w miastach wyniósł 5,70, a na wsi 5,94.

Około 71% prawnie zawieranych małżeństw stanowiły małżeństwa wyznaniowe, tj. zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego.

Tabl. 7. **Małżeństwa**

Wyszczególnienie		Ogółem		W % ogółem		Współczynniki małżeństw	
		w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	cywilne	wyznaniowe	na 1000 ludności	na 1000 ludności w wieku 15 lat i więcej
O g ó ł e m	2000	27862	100,0	27,1	72,9	5,46	6,68
	2005	27727	100,0	26,9	73,1	5,40	6,41
	2006	29819	100,0	29,3	70,7	5,78	6,85
Miasta	2000	17449	62,6	34,2	65,8	5,31	6,32
	2005	17691	63,8	32,4	67,6	5,33	6,21
	2006	18974	63,6	35,4	64,6	5,70	6,62
w tym m.st. Warszawa	2000	8113	29,1	44,5	55,5	4,84	5,58
	2005	8379	30,2	39,8	60,2	4,98	5,65
	2006	9023	30,3	42,8	57,2	5,34	6,06
Wieś	2000	10413	37,4	15,2	84,8	5,75	7,39
	2005	10036	36,2	17,1	82,9	5,51	6,81
	2006	10845	36,4	18,6	81,4	5,94	7,28

W 2006 r. nowożeńcy najczęściej wstępowali w związki małżeńskie będąc w wieku 20—29 lat (74,9% kobiet i 67,7% mężczyzn), przy czym kobiety w wieku 20—24 lata (38,8%), a mężczyźni w wieku 25—29 lat (44,5%). Odsetek kobiet wstępujących w związki małżeńskie w wieku 20—24 lata w porównaniu z 2000 r. zmniejszył się o 12,1 pkt %, natomiast zwiększył się udział kobiet w wieku 25—29 lat (o 13,2 pkt %) i w wieku 30—34 lata (o 5,6 pkt). Podobnie wśród nowożeńców płci męskiej – odsetek mężczyzn w wieku 20—24 lata zmniejszył się o 14,9 pkt %, w wieku 25—29 lat zwiększył się o 9,0 pkt, a w wieku 30—34 lata o 7,0 pkt.

W 2006 r. nowożeńcy w wieku poniżej 20 lat stanowili wśród kobiet 5,3%, a wśród mężczyzn 0,9% (w 2000 r. odpowiednio 11,0% i 2,3%). Najmniej związków małżeńskich zawieranych było przez osoby wieku 55—59 lat (podobnie jak w 2000 r.).

Wiek środkowy (mediana) kobiet i mężczyzn wstępujących w związki małżeńskie wynosił w 2006 r. odpowiednio 25,6 i 27,6. Oznacza to, że połowa omawianych populacji w momencie zawierania związku małżeńskiego miała mniej lat niż wyznaczony wiek środkowy, a druga połowa więcej. W porównaniu z 2000 r. mediana wieku zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet zwiększyła się o 1,7 lat. W podziale na miasta i wieś mediana dla kobiet wynosiła odpowiednio 26,5 i 24,0 (w 2000 r. odpowiednio 24,6 i 22,7), a dla mężczyzn 28,3 i 26,5 (w 2000 r. – 26,4 i 25,2).

⁵ Dane w podziale terytorialnym opracowano według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjęto miejsce zameldowania żony przed ślubem).

Tabl. 8. Nowożeńcy według wieku

Wyszczególnienie		Ogółem	19 lat i mniej	20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—54	55—59	60 lat i więcej
W liczbach bezwzględnych												
Mężczyźni...	2000	27862	632	10617	9881	2720	1167	777	593	436	237	802
	2006	29819	264	6931	13257	5002	1580	723	548	513	344	657
Kobiety.....	2000	27862	3053	14181	6372	1446	667	590	529	395	214	415
	2006	29819	1588	11566	10769	3207	847	398	457	385	273	329
W odsetkach												
Mężczyźni...	2000	100,0	2,3	38,1	35,5	9,8	4,2	2,8	2,1	1,6	0,9	2,9
	2006	100,0	0,9	23,2	44,5	16,8	5,3	2,4	1,8	1,7	1,2	2,2
Kobiety.....	2000	100,0	11,0	50,9	22,9	5,2	2,4	2,1	1,9	1,4	0,8	1,5
	2006	100,0	5,3	38,8	36,1	10,8	2,8	1,3	1,5	1,3	0,9	1,1

W 2006 r. wśród mężczyzn wstępujących w związki małżeńskie 88,2% stanowili kawalerowie, 10,1% – rozwiedzeni, a 1,7% – wdowcy. Dla kobiet struktura według stanu cywilnego wyglądała podobnie: 89,6% stanowiły panny, 8,4% – rozwiedzione i 1,9% – wdowy. Małżeństwa pierwsze, czyli panien z kawalerami stanowiły 84,3% ogółu.

Prawnie orzeczone separacje⁶ to nowe zjawisko demograficzne objęte obserwacją od 2000 r. W województwie mazowieckim ich liczba zwiększała się z roku na rok: o ile w 2000 r. orzeczono 152 separacje, a w 2004 r. – 650, to w 2005 r. już – 1422. W 2006 r. odnotowano mniejszą niż przed rokiem liczbę orzeczonych separacji (o około ¼). Separacje orzeczone wobec małżeństw mieszkających w miastach stanowiły 67,6% ogółu. Wskaźnik natężenia separacji (liczba separacji na 100 tys. ludności) wyższy był w miastach (21,6) niż na wsi (18,8), odwrotnie niż to miało miejsce w roku poprzednim (odpowiednio 26,4 i 30,0). Separacje z powództwa żony stanowiły 84,8% ogółu orzeczonych (w 2000 r. – 64,5%).

Tabl. 9. Separacje prawomocnie orzeczone

Wyszczególnienie		Ogółem		W % ogółem			Współczynniki separacji		
		w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	z powództwa męża	z powództwa żony	zgodny wniosek stron	na 100 tys. ludności	na 100 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej	na 1000 nowo zawartych małżeństw
O g ó ł e m	2000	152	100,0	26,3	64,5	9,2	2,981	4,055	5,455
	2005	1422	100,0	8,2	90,0	1,8	27,670	35,895	51,286
	2006	1062	100,0	11,1	84,8	4,0	20,602	26,531	35,615
Miasta.....	2000	129	84,9	27,9	61,2	10,9	3,925	5,176	7,393
	2005	875	61,5	10,1	87,0	3,0	26,381	33,164	49,460
	2006	718	67,6	11,3	83,1	5,6	21,576	26,957	37,841
w tym m.st. Warszawa....		2000	.	.	.	.	.	.	.
	2005	248	17,4	19,4	72,6	8,1	14,745	17,790	29,598
	2006	216	20,3	18,1	69,9	12,0	12,791	15,370	23,939
Wieś	2000	23	15,1	17,4	82,6	—	1,269	1,831	2,209
	2005	547	38,5	5,1	94,9	—	30,015	41,341	54,504
	2006	344	32,4	10,8	88,4	0,9	18,828	25,683	31,720

Najwięcej separacji orzeczono wobec małżeństw, w których oboje partnerzy zawierali związek małżeński będąc w wieku 20—24 lata (33,5%), natomiast rozpatrując separacje według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa, najwięcej separacji orzeczono wobec par będących w wieku 40—49 lat (25,6%).

W 2006 r. 71,0% separowanych małżeństw miało na utrzymaniu małoletnie dzieci (będące w wieku poniżej 18 lat), wśród nich 41,2% posiadało jedno dziecko, a 33,4% – dwoje. Sprawowanie władzy rodzicielskiej sądy najczęściej powierzały wyłącznie matce (49,5% przypadków), a w następnej kolejności obojgu rodzicom (48,4%). W 10 przypadkach (1,3%) władzę powierzono ojcu.

W 2006 r. na zgodny wniosek stron sądy zniosły separacje 20 małżeństw.

⁶ Dane w podziale terytorialnym opracowano według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron, przyjęto miejsce zamieszkania męża). Nie są uwzględniane przypadki, gdy obie strony mieszkają za granicą.

W 2006 r. w województwie mazowieckim z powodu zgonu współmałżonka lub rozwodu zostało rozwiązanych 31,8 tys. małżeństw. Oznacza to, że rozpadło się więcej małżeństw niż zostało zawartych. Najczęstszą przyczyną rozpadu małżeństwa jest śmierć współmałżonka; w 2006 r. – 69,3% przypadków, przy czym z powodu śmierci męża 51,4%.

Rozwody⁷

Rozwód jest drugą z kolei przyczyną rozpadu zawartych w świetle prawa związków małżeńskich. W województwie mazowieckim w 2006 r. sądy orzekły 9,8 tys. rozwodów, tj. o 14,6% więcej niż przed rokiem i o 70,3% więcej niż w 2000 r. Natężenie rozwodów (liczba rozwodów na 1000 ludności) wzrosło z 1,12 w 2000 r. do 1,89 w 2006 r. W miastach rozwody orzeczone stanowiły prawie 82% ogółu, a wskaźnik natężenia wyniósł 2,40. Na wsi wskaźnik natężenia rozwodów był ponad dwukrotnie mniejszy i wyniósł 0,97.

Tabl. 10. **Rozwody**

Wyszczególnienie		Ogółem		W % ogółem		Współczynniki rozwodów		
		w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	z powództwa męża	z powództwa żony	na 1000 ludności	na 1000 ludności w wieku 20 lat i więcej	na 1000 nowo zawartych małżeństw
O g ó ł e m	2000	5727	100,0	34,0	66,0	1,123	1,528	205,5
	2005	8514	100,0	27,0	73,0	1,657	2,149	307,1
	2006	9755	100,0	30,6	69,4	1,892	2,437	327,1
Miasta.....	2000	5102	89,1	34,1	65,9	1,552	2,047	292,4
	2005	6796	79,8	28,7	71,3	2,049	2,576	384,2
	2006	7978	81,8	31,1	68,9	2,397	2,995	420,5
w tym m.st. Warszawa....	2000	3229	56,4	35,3	64,7	1,928	2,430	398,0
	2005	3579	42,0	33,1	66,9	2,128	2,567	427,1
	2006	3786	38,8	34,3	65,7	2,242	2,694	419,6
Wieś	2000	625	10,9	33,9	66,1	0,345	0,498	60,0
	2005	1718	20,2	20,1	79,9	0,943	1,298	171,2
	2006	1777	18,2	28,4	71,6	0,973	1,327	163,9

Najczęściej rozwodziły się małżeństwa, w których oboje partnerzy w momencie zawarcia związku byli w wieku 20—24 lata (30,6%), natomiast rozpatrując rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa, najwięcej rozwodów orzeczono wobec par będących w grupie wieku 40—49 lat (16,7%), a następnie w grupie 30—34 lata (10,1%) i 25—29 lat (9,2%).

Tabl. 11. **Rozwody w 2006 r. według wieku małżonków**

Mężczyźni w wieku	Ogółem	Kobiety w wieku							
		19 lat i mniej	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	60 lat i więcej
W momencie zawarcia małżeństwa									
O g ó ł e m	9755	2011	5076	1653	504	233	193	53	32
19 lat i mniej.....	480	328	141	10	1	—	—	—	—
20—24.....	4707	1302	2988	362	43	6	2	3	1
25—29.....	2881	325	1567	836	115	29	8	—	1
30—34.....	886	41	271	312	185	55	21	—	1
35—39.....	345	8	75	74	87	66	31	3	1
40—49.....	326	5	28	48	63	67	95	17	3
50—59.....	86	—	5	11	7	9	30	20	4
60 lat i więcej.....	44	2	1	—	3	1	6	10	21
W momencie wniesienia powództwa									
O g ó ł e m	9755	31	706	2020	2025	1442	2276	1062	193
19 lat i mniej.....	2	—	1	1	—	—	—	—	—
20—24.....	302	21	222	51	7	1	—	—	—
25—29.....	1438	9	367	899	145	15	1	1	1
30—34.....	2062	—	98	830	988	127	15	4	—
35—39.....	1640	1	12	163	663	664	125	10	2
40—49.....	2644	—	5	67	196	596	1629	143	8
50—59.....	1346	—	—	6	21	33	481	782	23
60 lat i więcej.....	321	—	1	3	5	6	25	122	159

⁷ Dane w podziale terytorialnym opracowano według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka). Nie są uwzględniane przypadki, gdy obie strony mieszkają za granicą.

Spośród rozwiedzionych w 2006 r. małżeństw 5,8 tys. miało na utrzymaniu 8,5 tys. małoletnich dzieci (małżeństwa z jednym dzieckiem stanowiły 64,4%). Najwięcej dzieci z rozwiedzionych rodzin było w wieku 7—15 lat (56,8%), natomiast dzieci w wieku 0—2 lata stanowiły 11,0%. Sprawowanie władzy rodzicielskiej sąd najczęściej powierzał obojgu rodzicom (66,9% przypadków), a w drugiej kolejności wyłącznie matce (30,4%).

Tabl. 12. **Rozwody^a w 2006 r. według decyzji sądu o wykonywaniu władzy rodzicielskiej i opieki nad małoletnimi^b dziećmi**

Wyszczególnienie	Ogółem	Rozwiedzone małżeństwa o liczbie dzieci			
		1	2	3	4 i więcej
O g ó ł e m	5776	3720	1607	322	127
Wykonanie władzy rodzicielskiej powierzono:					
matce	1758	1017	533	142	66
ojcu	92	55	24	11	2
razem matce i ojcu.....	3862	2633	1023	154	52
oddzielnie matce i oddzielnie ojcu ^c	21	—	14	6	1
Dziecko powierzono ^d :					
placówce wychowawczej	11	2	3	5	1
rodzinie zastępczej	24	13	6	3	2
Inne przypadki powierzenia wykonywania władzy rodzicielskiej	8	—	4	1	3

^a Małżeństwa, które miały małoletnie dzieci. ^b Poniżej 18 lat. ^c Jeżeli dwoje lub więcej dzieci. ^d Przy ograniczeniu władzy rodzicielskiej.

W województwie mazowieckim w 2006 r. 69,4% rozwiązanych przez rozwód małżeństw nastąpiło na wniosek żony. Większość małżeństw została rozwiązana bez orzekania o winie – 73,1%, natomiast rozwody orzeczone z winy męża stanowiły 20,7% ogółu. Główne przyczyny rozkładu pożycia małżeńskiego (wyłącznie oraz w powiązaniu z inną przyczyną) to niezgodność charakterów (w 2006 r. – 42,5%), nadużywanie alkoholu (21,4%) oraz niedochowanie wierności małżeńskiej (19,1%).

Urodzenia⁸

W 2006 r. w województwie mazowieckim zarejestrowano 52,8 tys. urodzeń żywych, z czego chłopcy stanowili 51,3%. Liczba urodzeń żywych w porównaniu z 2000 r. była większa o 4,6 tys. (o 9,6%), a w porównaniu z 2005 r. o 2,8 tys. (o 5,6%). W 2006 r. wskaźnik natężenia urodzeń (liczba urodzeń żywych na 1000 ludności) wyniósł 10,24 (w 2005 r. 9,73). Zwiększenie się liczby urodzeń dotyczy zarówno rodzin zamieszkałych w miastach, jak i na wsi – z niewielką przewagą ludności miejskiej, gdzie współczynnik urodzeń przyjął wartość 10,25 (na wsi 10,23).

Zdecydowana większość dzieci (85,4% w 2006 r.) rodzi się w rodzinach tworzonych przez prawnie zawarte związki małżeńskie. Odsetek urodzeń pozamałżeńskich zwiększył się w porównaniu z 2005 r. o 0,6 pkt % (w miastach o 0,1 pkt, a na wsi o 1,4 pkt).

Tabl. 13. **Urodzenia**

Wyszczególnienie	Ogółem	Żywe	Martwe	W % urodzeń żywych		Urodzenia żywe na 1000 ludności danej płci			
				chłopcy	urodzenia pozamałżeńskie	ogółem	chłopcy	dziewczęta	
O g ó ł e m	2000	48396	48152	244	51,3	.	9,44	10,08	8,85
	2005	50195	49983	212	51,2	14,0	9,73	10,39	9,11
	2006	53003	52787	216	51,3	14,6	10,24	10,97	9,57
Miasta.....	2000	28037	27901	136	51,3	.	8,49	9,25	7,81
	2005	32285	32153	132	51,6	16,7	9,69	10,66	8,84
	2006	34229	34102	127	51,2	16,8	10,25	11,20	9,41
w tym m.st. Warszawa	2000	11763	11722	41	50,7	.	7,00	7,66	6,43
	2005	15188	15135	53	50,9	18,7	9,00	9,94	8,19
	2006	16457	16403	54	51,0	18,5	9,71	10,75	8,83
Wieś	2000	20359	20251	108	51,4	.	11,17	11,49	10,85
	2005	17910	17830	80	50,5	9,3	9,78	9,92	9,65
	2006	18774	18685	89	51,5	10,7	10,23	10,57	9,89

⁸ Dane w podziale terytorialnym opracowano według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka.

Urodzenia uzależnione są od liczby potencjalnych matek, to znaczy kobiet w wieku rozrodczym oraz od ich płodności określanej częstością urodzeń. Za okres prokreacyjny kobiet przyjmowany jest przedział wieku 15—49 lat. W 2006 r. współczynnik płodności przyjął wartość 40,36, co oznacza, że na 1000 kobiet w wieku rozrodczym przypadało około 40 urodzeń żywych (w 2000 r. – 36, w 2005 r. – 38). W miastach współczynnik ten był niższy – 39,49, a na wsi wyższy – 42,06. W porównaniu z 2000 i 2005 rokiem współczynnik płodności w miastach zwiększył się odpowiednio o 8,62 pkt i o 2,59 pkt, natomiast na wsi odpowiednio zmniejszył się o 5,51 pkt i zwiększył się o 1,69 pkt.

Tabl. 14. Płodność kobiet

Wyszczególnienie	Płodność — urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku							
	15—49 lat	15—19	20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49 lat
O g ó ł e m 2000	36,22	14,76	76,75	94,29	53,52	21,51	4,39	0,19
2006	40,36	11,67	53,43	95,16	72,19	26,86	5,15	0,20
Miasta..... 2000	30,87	12,29	58,07	85,28	52,85	19,91	3,92	0,18
2006	39,49	9,88	43,18	89,70	74,84	28,81	5,07	0,22
w tym m.st. Warszawa 2000	25,89	8,75	39,49	71,19	53,98	20,29	3,76	0,12
2006	38,09	7,40	33,51	77,29	74,36	31,52	5,68	0,15
Wieś 2000	47,57	19,13	116,79	112,75	54,75	24,58	5,55	0,19
2006	42,06	14,08	70,96	108,32	65,95	23,19	5,32	0,15

Najwyższą płodnością charakteryzują się kobiety w wieku 25—29 lat. Wiek środkowy matek (mediana)⁹, które urodziły dziecko w 2006 r. wyniósł 28,4 lat. Mediana wieku kobiet rodzących pierwsze dziecko wyniosła – 26,6; dla kobiet z wyższym wykształceniem – 28,5, zaś z wykształceniem podstawowym – 20,9. Urodzenia z matek nastoletnich stanowiły 3,8% ogółu żywych urodzeń, natomiast z matek mających 35 lat i więcej – 9,8%.

Zgony¹⁰

W województwie mazowieckim w 2006 r. zmarło 52,1 tys. osób, tj. o 0,7% więcej niż rok wcześniej i o 0,1% więcej niż w 2000 r. Odsetek zgonów zarejestrowanych w miastach wyniósł 62,0% (przed rokiem 62,1%, a w 2000 r. – 61,7%). Współczynnik natężenia zgonów (liczba zgonów na 1000 ludności) wyniósł 10,11, przy czym w miastach był niższy (9,71) niż na wsi (10,82).

Tabl. 15. Zgony

Wyszczególnienie	Ogółem		Mężczyźni w % ogółem	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w osobach	w odsetkach		na 1000 ludności danej płci		
O g ó ł e m 2000	52063	100,0	52,8	10,21	11,20	9,29
2005	51744	100,0	53,2	10,07	11,17	9,05
2006	52092	100,0	53,1	10,11	11,19	9,11
Miasta..... 2000	32146	61,7	51,4	9,78	10,68	8,99
2005	32127	62,1	52,0	9,69	10,73	8,76
2006	32317	62,0	51,7	9,71	10,71	8,83
w tym m.st. Warszawa.... 2000	17649	33,9	49,9	10,54	11,35	9,84
2005	17612	34,0	49,4	10,47	11,21	9,84
2006	17363	33,3	49,4	10,28	11,03	9,64
Wieś 2000	19917	38,3	55,0	10,99	12,11	9,88
2005	19617	37,9	55,2	10,76	11,93	9,60
2006	19775	38,0	55,3	10,82	12,01	9,64

W ogólnej liczbie osób zmarłych 53,1% stanowili mężczyźni (w miastach – 51,7%, na wsi – 55,3%). Na przestrzeni lat odsetek ten zwiększa się, co jest związane ze znaczną nadumieralnością mężczyzn, widoczną już w okresie niemowlęcym. Porównując struktury zgonów mężczyzn i kobiet według wieku w pre-

⁹ Wiek matek w momencie urodzenia kolejnego dziecka, który połowa matek już przekroczyła, a którego druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

¹⁰ Dane o liczbie i strukturze demograficzno-społecznej osób zmarłych dotyczą 2006 r., natomiast dane o przyczynach zgonów dotyczą umieralności, jaka miała miejsce w 2005 r. (cykl opracowania informacji o przyczynach zgonów jest wydłużony do roku). Dane w podziale terytorialnym opracowano według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

zentowanej poniżej tablicy, można stwierdzić, że w każdej grupie wieku (oprócz dwóch ostatnich) znacznie wyższe są współczynniki udziału mężczyzn. Większa umieralność kobiet w wieku 75 lat i więcej od umieralności równych im wiekiem mężczyzn wynika z faktu, że niewielu z mężczyzn dożywa tego wieku. W 2006 r. 61,2% mężczyzn i 34,6% kobiet zmarło nie osiagając wieku 75 lat (a więc w wieku 0—74 lata).

Tabl. 16. **Struktura zgonów według płci i wieku zmarłych**

Wiek zmarłych	2000			2006				
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
	w odsetkach						w % danej grupy wieku	
O g ó ł e m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	53,1	46,9
0—4 lata	0,8	0,9	0,7	0,6	0,6	0,6	54,2	45,8
w tym 0	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	52,5	47,5
5—14	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	61,4	38,6
15—24	1,1	1,7	0,5	0,9	1,3	0,4	78,9	21,1
25—34	1,4	2,1	0,6	1,4	2,1	0,6	80,4	19,6
35—44	4,3	6,2	2,1	2,9	4,1	1,5	75,7	24,3
45—54	9,4	12,7	5,7	9,9	13,7	5,6	73,3	26,7
55—64	12,0	15,5	8,1	13,1	16,8	9,0	67,9	32,1
65—74	24,8	28,0	21,2	19,7	22,3	16,7	60,2	39,8
75—84	26,3	21,9	31,2	32,0	28,0	36,6	46,3	53,7
85 lat i więcej	19,7	10,8	29,7	19,3	10,8	28,8	29,8	70,2

Główną przyczyną zgonów są choroby układu krążenia i nowotwory. W 2005 r. stanowiły one odpowiednio 42,6% i 25,1% ogółu zgonów. Wśród kobiet choroby układu krążenia były przyczyną 49,4% zgonów, a wśród mężczyzn – 36,6%; na nowotwory częściej umierają mężczyźni (26,5%) niż kobiety (23,5%). W porównaniu z 2000 r. liczba zgonów z powodu chorób układu krążenia zmniejszyła się, odnotowano natomiast większą liczbę zgonów powodowanych chorobami nowotworowymi.

Tabl. 17. **Struktura zgonów według wybranych przyczyn**

Przyczyny zgonów ^a		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
		w odsetkach				
O g ó ł e m	2000	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	2005	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:						
Nowotwory	2000	23,8	24,9	22,6	25,8	20,5
	2005	25,1	26,5	23,5	27,5	21,2
w tym złośliwe	2000	23,4	24,5	22,2	25,4	20,2
	2005	24,8	26,2	23,1	27,2	20,8
Choroby układu krążenia	2000	46,0	40,7	51,8	43,6	49,8
	2005	42,6	36,6	49,4	39,2	48,0
Choroby układu oddechowego	2000	5,3	5,6	5,0	5,1	5,7
	2005	6,1	6,5	5,7	6,1	6,1
Choroby układu trawiennego	2000	4,4	4,7	4,0	5,0	3,4
	2005	4,9	5,1	4,5	5,3	4,2

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

Tabl. 18. **Struktura zgonów według wieku, płci oraz głównych przyczyn^a**

Wyszczególnienie		Ogółem	0—24 lata	25—34	35—44	45—54	55—64	65—74	75—84	85 lat i więcej
		w odsetkach								
Nowotwory złośliwe										
Mężczyźni	2000	100,0	0,7	0,7	3,0	11,2	21,7	36,8	21,5	4,5
	2005	100,0	0,7	0,3	1,7	11,8	20,2	31,8	27,8	5,8
Kobiety	2000	100,0	0,6	0,7	3,7	11,9	16,1	30,4	26,3	10,3
	2005	100,0	0,5	0,8	2,6	10,9	17,0	26,5	31,0	10,7
Choroby układu krążenia										
Mężczyźni	2000	100,0	0,1	0,5	3,0	9,5	13,4	30,0	27,2	16,3
	2005	100,0	0,2	0,5	2,0	8,5	13,1	23,7	35,2	16,8
Kobiety	2000	100,0	0,1	0,1	0,7	2,6	4,8	18,4	34,8	38,5
	2005	100,0	0,1	0,1	0,4	2,2	3,8	14,3	40,9	38,4

^a Przyczyny zgonów zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

W 2006 r. w województwie mazowieckim zarejestrowano 263 zgony niemowląt (dzieci poniżej 1 roku życia); stanowiły one 0,5% ogółu zgonów. Odsetek zgonów niemowląt zarejestrowanych w miastach wyniósł 62,4%. Zgony chłopców stanowiły 52,5% ogółu zgonów niemowląt; w miastach – 54,3%, na wsi – 49,5%.

W 2006 r. współczynnik natężenia zgonów niemowląt (liczba zgonów na 1000 urodzeń żywych) wyniósł 4,98. W miastach współczynnik ten był znacznie niższy niż na wsi i wyniósł 4,81 wobec 5,30 na wsi.

Tabl. 19. Zgony niemowląt

Wyszczególnienie	Ogółem		Chłopcy w % ogółem	Ogółem	Chłopcy	Dziewczęta	
	w osobach	w odsetkach		na 1000 urodzeń żywych danej płci			
O g ó ł e m	2000	348	100,0	58,6	7,23	8,26	6,14
	2005	301	100,0	58,8	6,02	6,91	5,09
	2006	263	100,0	52,5	4,98	5,10	4,86
Miasta.....	2000	198	56,9	57,1	7,10	7,90	6,26
	2005	171	56,8	60,8	5,32	6,27	4,30
	2006	164	62,4	54,3	4,81	5,09	4,51
w tym m.st. Warszawa....	2000	81	23,3	63,0	6,91	8,58	5,19
	2005	67	22,3	61,2	4,43	5,32	3,50
	2006	82	31,2	53,7	5,00	5,26	4,73
Wieś	2000	150	43,1	60,7	7,41	8,75	5,99
	2005	130	43,2	56,2	7,29	8,10	6,46
	2006	99	37,6	49,5	5,30	5,10	5,51

Najczęstszą przyczyną zgonów niemowląt (49,5% w 2005 r.) są stany chorobowe powstające w okresie okołoporodowym, czyli w późnym okresie trwania ciąży matki oraz w ciągu pierwszych 6 dni życia noworodka. W 2006 r. z ogółu zmarłych niemowląt 75,3% umarło w wieku noworodkowym, czyli w wieku poniżej 4 tygodni (poniżej 28 dni); 58,6% w ciągu pierwszego tygodnia życia, a 16,7% przed ukończeniem pierwszego miesiąca życia.

Tabl. 20. Zgony niemowląt według wieku i płci

Wyszczególnienie	Ogółem	W % ogółem — w wieku					
		0—27 dni			28—364 dni		
		razem	0	1—6		7—27	
O g ó ł e m	2000	348	68,7	28,2	19,3	21,3	31,3
	2006	263	75,3	25,9	32,7	16,7	24,7
Chłopcy	2000	204	69,6	29,9	19,1	20,6	30,4
	2006	138	78,3	24,6	34,1	19,6	21,7
Dziewczęta.....	2000	144	67,4	25,7	19,4	22,2	32,6
	2006	125	72,0	27,2	31,2	13,6	28,0

Reprodukcja ludności

Poziom reprodukcji ludności nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń, tj. kiedy na 1 kobietę w wieku 15—49 lat przypada średnio 2 dzieci (optymalny współczynnik dzietności wynosi od 2,10 do 2,15 urodzeń dzieci). W 2006 r. w województwie mazowieckim współczynnik dzietności wyniósł 1,314 (wobec 1,327 w 2000 r. i 1,261 w 2005 r.). Na dzietność kobiet w istotnym stopniu wpływa liczba zawieranych związków małżeńskich.

W wyniku większej liczby urodzeń niż zgonów współczynnik dynamiki demograficznej (liczba urodzeń na 1 zgon) w 2006 r. ukształtował się na poziomie 1,013 (w miastach – 1,055, na wsi – 0,945) i był wyższy od notowanego w 2000 r. (0,925). Rok 2006 był pierwszym od kilku lat, w którym w województwie mazowieckim przyrost naturalny był dodatni. Korzystne zmiany w jego natężeniu liczonym na 1000 ludności obserwowane są od pewnego czasu. O ile w 2000 r. wskaźnik natężenia przyrostu naturalnego był na poziomie minus 0,77, a w 2003 r. osiągnął wartość minus 1,16, to w 2005 r. wyniósł minus 0,34, a w 2006 r. plus 0,13. W miastach po raz drugi od kilkunastu lat odnotowano dodatni przyrost naturalny – wskaźnik natężenia przyrostu natural-

nego w 2006 r. wyniósł plus 0,54 (w 2005 r. plus 0,01). Na wsi od 1999 r. (za wyjątkiem 2000 r.) utrzymuje się ujemny przyrost naturalny – wskaźnik natężenia przyrostu naturalnego w 2006 r. wyniósł minus 0,60.

Tabl. 21. **Dynamika wybranych danych o województwie i jego podregionach (NTS 3) na tle kraju w 2006 r. [2000 = 100]**

Wyszczególnienie	Polska	Mazowieckie	Podregiony				
			ciechanow- sko-płocki	ostrołęcko- -siedlecki	warszawski	radomski	miasto Warszawa
Ludność — stan w dniu 31 XII							
O g ó ł e m	99,7	101,1	99,2	99,1	104,9	99,0	100,8
mężczyźni	99,4	100,7	98,9	98,9	104,5	98,9	100,1
kobiety	99,9	101,5	99,4	99,3	105,2	99,1	101,4
miasta	98,7	101,2	99,1	100,4	104,8	98,3	100,8
mężczyźni	98,3	100,7	98,6	100,2	104,5	98,1	100,1
kobiety	99,1	101,6	99,5	100,7	105,1	98,5	101,4
wieś	101,2	101,0	99,2	98,3	104,9	99,6	x
mężczyźni	101,1	100,8	99,2	98,2	104,5	99,5	x
kobiety	101,3	101,2	99,3	98,4	105,4	99,6	x
Ekonomiczne grupy wieku:							
wiek przedprodukcyjny	82,1	85,6	83,3	82,8	90,0	81,9	86,7
mężczyźni	82,2	85,6	83,5	82,8	90,1	82,0	86,6
kobiety	82,0	85,6	83,1	82,7	89,9	81,7	86,9
wiek produkcyjny	105,2	106,1	104,9	106,6	110,1	106,5	103,1
mężczyźni	105,0	105,6	104,6	105,9	109,5	106,4	102,6
kobiety	105,6	106,5	105,2	107,4	110,7	106,6	103,6
mobilny	100,2	102,0	99,5	100,9	105,4	100,8	101,3
niemobilny	114,8	113,4	115,1	118,1	118,8	117,8	106,2
wiek poprodukcyjny	105,7	104,4	104,2	100,7	107,4	100,5	105,3
mężczyźni	108,2	105,0	105,2	101,9	108,5	99,6	106,0
kobiety	104,6	104,0	103,7	100,2	106,9	100,8	104,9
Biologiczne grupy wieku:							
0—14 lat	82,6	87,0	82,4	81,8	91,4	81,6	92,7
15—64	102,9	103,8	103,2	104,2	107,9	104,0	100,7
65 lat i więcej	108,3	106,1	105,5	102,8	108,8	101,7	107,6
Edukacyjne grupy wieku:							
0— 6 lat	87,5	93,4	83,1	83,4	95,8	85,1	110,1
w tym 0—2 lata	94,7	101,8	89,7	90,7	101,2	92,0	123,5
7—12	78,2	81,9	79,8	78,8	87,4	77,0	82,9
13—15	81,7	83,5	87,8	85,8	89,0	84,8	73,2
16—18	81,8	81,3	87,8	89,6	86,2	84,7	67,3
19—24 lata	102,7	98,2	109,5	116,1	103,5	110,4	79,4
Kobiety w wieku rozrodczym 15—49 lat	97,0	98,0	97,4	99,4	102,1	97,5	94,7
Ruch naturalny							
Małżeństwa	107,1	107,0	103,0	105,8	106,1	105,4	111,2
Rozwody	168,1 ^a	170,3	254,4	212,5	250,2	230,9	117,2
Urodzenia żywe	98,9	109,6	95,1	92,4	113,4	91,5	139,9
Zgony	100,5	100,1	98,8	100,8	100,8	103,1	98,4
w tym niemowląt	72,9	75,6	73,4	60,7	76,2	56,9	101,2

^a Włączono rozwody, w których obie strony miały miejsce zamieszkania za granicą; w 2000 r. – 76 rozwodów, w 2006 r. – 190 rozwodów.